

ואשא אתכם על כנפי נשרים

8. מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יט

(ד) **ואשא אתכם על כנפי נשרים** - מה נשר זה עולה ממטה למעלה בשעה קצרה, כך ישראל עולין ממטה למעלה בשעה קצרה. **ואשא אתכם על כנפי נשרים** - משה עולה ממטה למעלה בשעה קצרה. **ואשא אתכם על כנפי נשרים** - משה עולה ממטה למעלה בשעה קצרה. **ואשא אתכם על כנפי נשרים** - משה עולה ממטה למעלה בשעה קצרה.

7. משלי פרק ל

(יח) **שְׁלֹשָׁה הָמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבַּע נֶאֱרָבַעָה לֹא יִדְעָתִים:**

(יט) **דָּרֶךְ הַנָּשִׂיךְ בְּשִׁמְיָם דָּרֶךְ נָחֵשׁ עָלֵי צוּר דָּרֶךְ אֲנִיָּה בִּלְבַב יָם וְדָרֶךְ גִּבֹר בַּעֲלֵמָה:**

8. רש"י שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ד

(ד) **ואשא אתכם** - זה יום שבאו ישראל לרעמסס, שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשבאו ליסע ולצאת נקבצו כולם לרעמסס. **על כנפי נשרים** - כנשר הנושא גוזליו על כנפיו, שכל שאר העופות נותנים את בניהם בין רגליהם, לפי שמתיראין מעוף אחר שפורח על גביהם, אבל הנשר הזה אינו מתירא אלא מן האדם, שמא יזרוק בו חץ, לפי שאינו עוף אחר פורח על גביו, לכך נותן על כנפיו, אומר: מוטב יכנס החץ בי, ולא בבני. אף אני עשיתי כן, "ויסע מלאך האלהים.. ויבא בין מחנה מצרים" וגו', והיו מצרים זורקים חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלם:

9. אור החיים שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ד

ואשא אתכם - הנה האריך האדון בבחינת האהבה, כי הוא העיקר במצוה להרויח כפל השכר, וצריך התעצמות גדול להשיגה, לזה אמר: ראו חיבתי בכס כרחם אב על בנים חביבין, שאפילו מדריך כף רגליכם חסתי עליו ונשאתי אתכם על כנפי נשרים, **פירוש ענני כבוד היו ממוצעים תחתם**, וכן הוא אומר: "ורגלך לא בצקה".

10. ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תקג

אמר רב נחמן: מה שהיה הוא שיהיה. כשם שנטל הקדוש ברוך הוא את ישראל ביציאתן ממצרים בענני כבוד, שנאמר: "ואשא אתכם על כנפי נשרים", כך הוא עושה להם, שנאמר: "מי אלה כעב תעופינה.. להביא בניך מרחוק".

11. דברים פרק לב

(ו) **יִמְצָאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתַהוֹ יָלַל יִשְׁמֹן יִסְבְּבָנְהוּ יְבוֹנְנָהוּ יִצְרְנָהוּ בְּאִישׁוֹן עֵינָיו:**
(יא) **כְּנָשֵׁר יַעִיר קָנוּ עַל גּוֹזְלָיו יְרַחֵף יִפְרָשׁ כְּנָפָיו יִקְחָהוּ יִשְׁאָהוּ עַל אֶבְרָתוֹ:**

12. רש"י דברים פרשת האזינו פרק לב פסוק יא

(יא) **כנשר יעיר קנו** - נהגם ברחמים ובחמלה, כנשר הזה רחמני על בניו, ואינו נכנס לקנו פתאום עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו בכנפיו, בין אילן לאילן בין

1. שמות פרק יט

(א) **בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני:**
(ב) **ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר:**

(ג) **ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:**
(ד) **אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי:**
(ה) **ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ:**
(ו) **ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל:**

2. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יג עמוד ב

אמר ריש לקיש: מאי דכתיב: "אשירה לה' כי גאה גאה"? שירה למי שמתגאה על הגאים, דאמר מר: מלך שבחיות - ארי, מלך שבבהמות - שור, מלך שבעופות - נשר, ואדם מתגאה עליהן, והקדוש ברוך הוא מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו. **הוא מתגאה עליהן, והקדוש ברוך הוא מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו.**

3. כלי יקר שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ד

ויש אומרים, "אתם ראיתם את אשר עשיתי למצרים" - היינו המכות, כי בזמן שבאו המכות מן הארץ: דם, כינים וכיוצא בהם, אז "ואשא אתכם על כנפי נשרים", שלא תנוקו בהם כאילו הגבהתי אתכם מן הארץ, ואחר כך כשבאו המכות מן השמים: אש וברד, אז "ואביא אתכם אלי", להגביה אתכם למעלה מן המערכה. **ויש אומרים**, שהגביה אותם למעלה מן המלאכים שנקראו בעלי כנפים, ועל זה אמר: "ואשא אתכם על כנפי נשרים", רצה לומר, נשאתי אתכם במעלה שהיא למעלה מן כנפי נשרים:

4. רשב"ם שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ד

(ד) **על כנפי נשרים** - שהעברתי אתכם את הים ביבשה, כנשרים שעוצרים ימים דרך פריחה. וגם שלא הוזקתם, כדכתיב: "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף". **ואביא אתכם אלי** - להיות אני לכם לא-להים.

5. ר' יוסף בצור שור

על כנפי נשרים - כלומר, הגבהתי אתכם למעלה ולגדולה גדולה, שהוצאתי אתכם מעבדות עבדים, ואוליך אתכם אלי להיות עובדים אותי, שאני מלך מלכי המלכים, וכמה הגבהה גדולה היא לכם, ואף נשאתי והגבהתי אתכם על כנפי נשרים, **שפורחים למעלה מכל העופות.**

שוכה לחברתה, כדי שיעורו בניו, ויהא בהם כח לקבלו: על גוזליו ירחף - אינו מכביד עצמו עליהם אלא מחופף, נוגע ואינו נוגע, אף הקדוש ברוך הוא, "שדלי לא מצאנוהו שגיא כחי" כשבא ליתן תורה לא נגלה עליהם מרוח אחת אלא מארבע רוחות, שנאמר: "הי מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש", "אלוה מתימן יבא" - זו רוח רביעית: הנה נשאל על זה כי יבשר יתן רוח רביעית עליו ויהא בהם כח לקבלו: על גוזליו ירחף - אינו מכביד עצמו עליהם אלא מחופף, נוגע ואינו נוגע, אף הקדוש ברוך הוא, "שדלי לא מצאנוהו שגיא כחי" כשבא ליתן תורה לא נגלה עליהם מרוח אחת אלא מארבע רוחות, שנאמר: "הי מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש", "אלוה מתימן יבא" - זו רוח רביעית: הנה נשאל על זה כי יבשר יתן רוח רביעית עליו ויהא בהם כח לקבלו: על גוזליו ירחף - אינו מכביד עצמו עליהם אלא מחופף, נוגע ואינו נוגע, אף הקדוש ברוך הוא, "שדלי לא מצאנוהו שגיא כחי" כשבא ליתן תורה לא נגלה עליהם מרוח אחת אלא מארבע רוחות, שנאמר: "הי מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש", "אלוה מתימן יבא" - זו רוח רביעית:

13. צפנת פענח שמות פרשת בשלח

ובזה יובן מדרש הנ"ל, ולא נחם כדרך כל הארץ שהעבד טוען את רבו, ר"ל שטוענו ומגביהו, כי מגדלות העבד ניכר גדלות רבו, ורצון אדונו ורבו שיתגדל העבד ויתפאר ויתרומם בגאווה וכבוד, שזהו חשיבות רבו, מה שאין כן הקדוש ברוך הוא לא נהג עמהם כך, רק חפצו ורצונו שיתפארו במדת ענוה ושפלות, וזהו שאמר: "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", כמו נשר יש לו ב' מדות, רחמים לבניו ודין אכזריות לאחרים, כך נהג הקדוש ברוך הוא עמהם כנשר, על ידי דין ועונש למצרים ופרעה עבוד הגאווה, לקחו מוסר לקנות מדת ענוה ושפלות, ובה "ואביא אתכם אלי", שנתקרבו אליו יתברך, כי "אשכון את דכא", וז"ש וכל כך למה עשה כל כך? שיבואו לידי ענוה יתור משאר מעלות ומדות...

14. מלבי"ם שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק ד

(ד) אתם ראיתם - תחלה באר האמירה, שיאמר לבית יעקב שהם ההמון, שבס בחר ה' מצד הבחירה שלא בהשקף על מעשיהם, "אתם ראיתם - בראות העין שהוא גדול מכל המופתים - אשר עשיתי למצרים", הגם שמה"ד קטרג הללו עע"ז וכו', "ואשא אתכם על כנפי נשרים", כי הייתם משוקעים בתהום טומאת מצרים, ונשאתי אתכם מן העמק אל הרום, כנשר שנושא את גוזליו לרום שמים במקום שא"א לשום עיט דורס להגיע לשם, "ואביא אתכם אלי", להיות תחת השגחתי לא תחת הטבע והמערכה:

15. שם משמאל שמות פרשת יתרו

ולפי האמור יובנו מקראי קודש הנצבים פתח דברינו, "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים", כי דרך הוא הממוצע בין המקום שהלך ממנו לבין המקום שהולך לשם, ובאמצעות הדרך יש חיבור וצירוף לשני המקומות, אך באשר רצה השי"ת להפריד את ישראל מכל עניני מצרים בין ברוחניות בין בגשמיות, נשא אותם על כנפי נשרים ששם אין שום דרך אפילו לעופות השמים, שהרי הנשר פורח למעלה מכולם, וזהו משל על כי הפריד את ישראל ממצרים, עד שאין להם עוד שום צירוף וחיבור למצרים, הן בגשמיות הן ברוחניות, שנטהרו מטומאת מצרים ויצאו לחירות עולם, ע"כ עתה - עתה דוקא אפשר לקבל עומ"ש על אופן הנ"ל, וזהו "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי", שהוא מקור כנ"ל:

16. מאורות הראיה שבועות - תוקף גדולת היום

דע ישראל ביום הקדוש הזה, ותספוג את הידיעה הקדושה הזאת לתוך נשמתך תמיד, כי הנך נשא על כנפי נשרים, כי מחשבותיך הן מחשבות יוצר כל עולמי-עד, והגיונות רוחך בקרבן חצוצים הם מאש שחורה על גבי אש לפנה... דע, כי דרכך הכבושה ישראל, היא מקור כל החדוש אשר בא ואשר יבוא לטובה על האנושיות הנהלאה. שמור את איתן רוחך בקרבך, ובשמחת ילדותך, ענה כמאז בקול גדול גם עתה, את הקריאה הגדולה והנלהבה: "כל אשר דבר ד' נעשה ונשמע". ואורחות-חיך על אדמתך, וסדרי-לאומך, וחי עריך, מושבותיך, וקבוצותיך, המה יהיו צלצלי השמע, אשר לקול הגדול הזה. וכימי עולם, ימלא כל חללו של עולם תמהון על הדרת כבוד א-להים חיים המופיעה בנשמת העם השב, זקן-העמים, אשר נפזר לכל האפסים, והנה קם לרכז את חייו, ולחדש את נעוריו, בכל פאר עוזו תם-ילדותו, וחוסן-גבורת עלומו על אדמת גאונו, ובת-קול תשוב ותפוצץ בקול אדיר, אשר ישמע בכל המחנות, בכל העמים ובכל הלשונות: "מי גילה לבני רז זה, שמלאכי השרת משתמשין בו", שנאמר: "ברכו ד' מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו"...

17. ר' יהודה הלוי - מי יתנני על כנפי נשרים

יפה נזף, משוש תבל, קריה למלך רב, לך נכספה נפשי מפאתי לערב! המון רחמי נכמר כי אזכרה קדם, כבודך אשר גלה, ונך אשר חרב. ומי יתנני על כנפי נשרים, עד ארוה בדמעתי עפרך ויתערב! ויש יק ויבין ויבין יעיל יזון דרשתיך, ואם מלכך אין בך ואם במקום צרי גלעדך - נחש שרף וגם עקרב. הלא את אבניך אחונן ואשקם וטעם רגביך לפי מדבש יערב! ויש יק ויבין יעיל יזון

18. עבודת ישראל שמות פרשת יתרו

ואשא אתכם על כנפי נשרים - פירש הרב הגאון מו"ה לוי יצחק ז"ל, כי שם הנשר נקרא על מעשהו, כי נושר נוצותיו וחוזר ומתחדש בנוצות חדשים לזמן ידוע. וזה שאמר: "תתחדש כנשר נעורייכי", וכמו שפירש רש"י - כנשר הזה שמחדש כנפיו ונוצה משנה לשנה. ויש מדרש אגדה על מין נשר שכשמזקין חוזר לנערותו. וכמו זה הענין, הקדוש ברוך הוא נתן לעמו ישראל לפי ראות עיניו שיקראו מהלכים, ואינם יכולים להיות במדרגה אחת אפילו בגדלות המוחין ובא להם איזה קטנות והם שבים ומתחרטים מיד ומתחדשים לבקרים, וזה הוא כמו מעשה הנשר כנ"ל, וזהו "ואשא אתכם על כנפי נשרים", והבן:

19. משנה מסכת אבות פרק ה משנה ב

יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר, וקל כנשר, ורץ כצבי, וגבוך כארי - לעשות רצון אביך שבשמים... קטוב - משנה ק"א לשרי צדק (מ"ב) נזיר, וא לא אלה יתלה כשי ליי ק"א י"ח